

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžz/7/2014
Identifikačné číslo spisu:	9014010066
Dátum vydania rozhodnutia:	18.03.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9014010066.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa Ing. P. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., zastúpeného JUDr. Júliusom Jánošíkom, advokátom so sídlom Klincová 35, 821 08 Bratislava, IČO: 17 328 284, proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Návrhom zo dňa 14. mája 2014 (doručeným súdu 19. mája 2014) označeným ako „Žaloba na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy“ sa navrhovateľ domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vydal rozsudok, ktorým uloží odporkyni v konaní č. 65101007852009/2014 povinnosť previesť poistné navrhovateľa odvedené od 01.01.2004 do skončenia pracovného pomeru na účet Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň žiadal priznať náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia.

Na odôvodnenie svojho návrhu uviedol, že dňa 14.02.2014 podal žiadosť o prepočet dôchodkovej dávky. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia ho listom zo 14.03.2014 informoval, že požiadal odporkyňu o prevod dôchodkového poistenia navrhovateľa od 01.01.2004. Dňa 05.05.2014 bol navrhovateľovi zaslaný na vedomie list odporkyni, v ktorom oznamuje, že dôchodkové poistenie od 01.01.2004 Vojenskému úradu neprevedie, kým sa vedú súdne spory medzi odporkyňou a navrhovateľom.

Tento postup považuje navrhovateľ za nezákonný, pretože z ustanovenia § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. explicitne vyplýva povinnosť odporkyne vyžiadané poistné previesť a žiadne zákonné ustanovenie jej nedáva možnosť prevedenie poistného odmietnuť. Odporkyňa nesplnila svoju povinnosť

v zákonom stanovenej lehote 30 dní a naďalej odmieta previesť poistné, čím nezákonne zasiahla do práv navrhovateľa, konkrétne do jeho práva na vyplácanie starobného dôchodku, resp. jeho zvýšenie, pretože Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia mu nemôže zvýšiť starobný dôchodok (považovaný za výsluhový), nakoľko mu neboli poukázané potrebné finančné prostriedky. Postup odporkyne je protiústavný, protizákonný, napriek žiadosti o nápravu stále trvá a zasahuje nezákonne do práv navrhovateľa.

Odporkyňa vo vyjadrení k návrhu uviedla, že podľa § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov Sociálna poisťovňa je povinná vyžiadané poistné na starobné poistenie a údaje o poistencovi odvieť útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia do 30 dní od vyžiadania, ak také poistné nebolo zhodnotené pre nárok na dôchodok a jeho výšku Sociálnou poisťovňou. Dňa 17. januára 2013 si navrhovateľ uplatnil u odporkyni nárok na starobný dôchodok od 1. januára 2013; odporkyňa jeho žiadosť rozhodnutím zo dňa 19. septembra 2013 zamietla. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ opravný prostriedok, o ktorom dodnes nebolo právoplatne rozhodnuté, a preto stále nie je zrejmé, či zaplatené poistné bude alebo nebude zhodnotené pre nárok na dôchodok a jeho výšku odporkyňou. Ďalší postup odporkyne je preto závislý od rozhodnutia súdu a dovtedy nie sú naplnené podmienky uvedené v § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. na účely prevodu poistného. Uvedené skutočnosti boli oznámené navrhovateľovi aj Vojenskej správe sociálneho zabezpečenia. Z uvedených dôvodov odporkyňa žiada návrh ako neopodstatnený zamietnuť.

Navrhovateľ reagoval na vyjadrenie odporkyne podaním zo 06.08.2014, v ktorom uviedol, že jej stanovisko považuje za špekulatívne a jej postup je v rozpore s ustanovením § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. v platnom znení, z ktorého vyplýva, že sa odvádza poistné, ktoré nebolo zhodnotené - minulý čas. Úvahy o tom, čo môže nastať v budúcnosti, považuje za irelevantné. Odporkyňa nepriznala navrhovateľovi starobný dôchodok za požadované roky (2004-2012); súd nemôže v konaní o opravnom prostriedku jej rozhodnutie zmeniť tak, že prizná navrhovateľovi starobný dôchodok, teda nemôže zhodnotiť odvodené poistné a výsledok súdneho konania je preto vo vzťahu ku konaniu vedenom Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia irelevantný. Odporkyňa navrhovateľovi neplatí nič, hoci v rokoch 1990-2014 jej odvieďol tisíce eur na dôchodkovom poistení, ktoré nebolo zhodnotené na žiadnu dávku. Navrhovateľ preto trvá na uplatnenom návrhu a žiada priznať aj náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia vo výške 497,56 EUR.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný (§ 10 ods. 2, § 246 ods. 2 písm. b/ OSP) sa oboznámil s podaným návrhom ako aj ďalšími podaniami účastníkov, tieto skúmal primárne z hľadiska splnenia podmienok na konanie; za tým účelom nariadil vo veci pojednávanie (§ 250g ods. 1 v spojení s § 250v ods. 8 OSP) na deň 18. marca 2015, na ktorom preveroval okolnosti podstatné pre posúdenie splnenia podmienok prípustnosti návrhu na konanie vyplývajúce z príslušných ustanovení OSP upravujúcich postup súdu pre konanie o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Zástupca navrhovateľa na pojednávaní k zákonným podmienkam prípustnosti podaného návrhu uviedol, že návrh bol podaný včas, čo vyplýva zo samotného návrhu a pokiaľ ide o použitie opravného prostriedku, zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takýto prostriedok neupravujú.

Senát najvyššieho súdu po zistení, že návrh nebol podaný po vyčerpaní prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (§ 250v ods. 3 veta prvá OSP), tento návrh v zmysle § 250v ods. 4 OSP jednomyseľne zamietol (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) ako neprípustný bez meritórneho preskúmania jeho dôvodnosti.

Podľa § 250v ods. 1 OSP, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa ods. 3 cit. ustanovenia návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Zákonná povinnosť využiť prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon ako predpoklad prípustnosti konania o návrhu v konaní o nezákonnom zásahu, je legitímnym právnym inštitútom, ktorý nie je samoučelný, ale jeho cieľom je realizovať princíp, na ktorom je založená existencia správneho súdnictva ako garanta ochrany verejných subjektívnych práv fyzických a právnických osôb, ak tieto neposkytujú orgány verejnej správy samotné. Ochrana spomenutých práv súdmi má však vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k náprave tvrdených porušených práv nedošlo. Takáto úloha súdov, ktorá je výrazom princípu oddelenia moci súdnej od moci výkonnej a znamená nezasahovanie, ale ani nenahrádzanie vecných kompetencií orgánov verejnej správy, ale jej kontrolu nezávislou súdnou mocou, vyplýva z ústavou garantovaného postavenia správneho súdnictva.

Aj keď zákonodarcu vzhľadom na rôznorodosť oblastí verejnej správy z hľadiska predmetu právnej regulácie, ako aj nadväzujúcich typov správnych konaní, v rámci ktorých môžu prichádzať do úvahy rôzne právne prostriedky nápravy (v niektorých prípadoch aj viaceré z nich), bližšie nedefinuje obsah pojmu „prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis“, odpoveď možno nájsť v ustálenej judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj v súvisiacich rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky zaoberajúcimi sa okrem iného aj rozsahom a účelom takéhoto právneho nástroja.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5Sžz/1/2009 z 3. marca 2009 zdôraznil účel sťažnosti podanej v zmysle vtedy platného zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach pre konanie o ochrane pred nezákonným zásahom nasledovne:

„Navyše k svojim predchádzajúcim záverom o neprípustnosti návrhu musí Najvyšší súd vzhľadom na svoj hore uvedený záver, že režim pobytového tábora nie je možné vyhodnotiť ako pozbavenie slobody žiadateľov o azyl (popretie myšlienky o možnosti urýchlene poskytnutej súdnej ochrany), uviesť aj to, že v svojej rozhodovacej činnosti dlhodobo zdôrazňuje nezastupiteľnú úlohu sťažnosti podanú jednotlivcami podľa zákona č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach, ktorá plní generálnu úlohu priamej nápravy jednotlivcom dotknutým nezákonným stavom v prípade nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Uvedená nezastupiteľnosť spočíva najmä v tom, že nielen navrhovateľ musí mať dojem, ale aj samotný orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním dozvedieť o existencii situácie (zásada subsidiarity súdneho konania), ktorú navrhovateľ podľa svojich vedomostí a možností klasifikuje ako nezákonný zásah, a to preto, aby dotknutý orgán verejnej správy bol nielen informovaný o dôvodoch, ktoré vedú navrhovateľa ku klasifikácii tejto situácie ako nezákonný zásah, ale tiež, a to predovšetkým, aby sa mohol nielen k týmto dôvodom vyjadriť, ale pokiaľ sa s nimi stotožní, mohol aj tento nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci rýchlo a účinne odstrániť. V danom prípade súdna pomoc poskytovaná v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy ako aj podľa § 250v ods. 1 OSP má subsidiárny charakter, a je možné sa jej domáhať iba v prípade aktívneho vyčerpania prostriedkov nápravy (viď odsek 3 cit. ustanovenia).“

S takto vysloveným právnym názorom sa Ústavný súd Slovenskej republiky stotožnil, keď vo svojom uznesení č. k. IV. ÚS 428/09-33 z 28. apríla 2005 konštatoval :

„Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný postup najvyššieho súdu, ktorý vyhodnotil návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy aj ako predčasne podaný, pretože sťažovateľ nevyužil účinný opravný prostriedok, ktorým je podľa ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v týchto prípadoch sťažnosť podaná podľa zákona o sťažnostiach, ktorá plní funkciu opravného prostriedku v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Námietka sťažovateľa, ktorý sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach nepovažuje za účinný opravný prostriedok, pretože by o ňom aj tak rozhodovalo ministerstvo, podľa názoru ústavného súdu neobstoí. Ústavný súd súhlasí s argumentáciou najvyššieho súdu, ktorý podľa neho správne poukázal na zásadu subsidiarity súdneho konania, keď uviedol, že napadnutý orgán verejnej správy sa musí pred súdnym

konaním jednak dozvedieť o tom, že existuje stav, ktorý sťažovateľ vyhodnotil ako nezákonný zásah, ako aj vyjadriť sa k námietkam sťažovateľa a následne mať možnosť sám odstrániť tento stav a dosiahnuť nápravu. Preto, ak by sťažovateľ podal sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach, o ktorej by rozhodovalo ministerstvo, toto by muselo reagovať a vysporiadať sa s konkrétnymi námietkami sťažovateľa a v prípade ich akceptácie prijať nevyhnutné opatrenia na odstránenie daného stavu. Podľa judikatúry ústavného súdu sťažovateľ musí vyčerpať procesné prostriedky v súlade so zákonom, teda musí ich uplatniť v príslušných lehotách a v súlade so zákonnými podmienkami na ich uplatnenie (forma, obsah). Preto, ak sťažovateľ uplatní procesný prostriedok oneskorene alebo ak nesplní podmienku jeho prípustnosti, teda ak zavini jeho neúčinnosť, nastáva z procesného hľadiska rovnaká situácia, ako by ich neuplatnil vôbec.“

Takto zakotvený princíp subsidiarity súdnej ochrany predstavujúci prostriedok možnej nápravy vo forme predbežného prerokovania nároku s orgánom verejnej správy v prípade nečinnosti alebo nezákonných zásahov orgánov verejnej správy ostal zachovaný aj potom, čo uvedený zákon č. 152/1998 Z.z. bol s účinnosťou od 01.02.2010 nahradený zákonom č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z.z. sťažnosť je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len „sťažovateľ“), ktorým

- a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou (ďalej len „činnosť“) orgánu verejnej správy,
- b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Povinnosťou vyčerpať prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, sa zaoberali aj v ďalších svojich rozhodnutiach ako Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. III. ÚS 317/04, I. ÚS 74/05-18, III. ÚS 78/2010, IV. ÚS 428/09), tak aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (napr. 8Sžnč/6/2011, 8Sžz/1/2010). Z uvedených dôvodov je potrebné na uplatnení tohto inštitútu trvať a nemožno na jeho vyžadovanie rezignovať. Preto nebolo možné uznať námietku navrhovateľa, že zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takéto prostriedok neupravujú, z čoho vyvodil, že v prejednávanej veci zákonná požiadavka na vyčerpanie prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, nemá svoje opodstatnenie.

Vychádzajúc z judikatúry (napr. IV. ÚS 428/09-33 z 28. apríla 2005) možno ustáliť, že takéto prostriedok musí byť podaný osobou dotknutou zásahom, musí byť primerane kvalifikovaný a formalizovaný (aby z jeho obsahu bolo prinajmenšom zrejmé, kto ho robí, komu je určený, čoho sa týka a čo sa vytyka, prípadne podporený relevantnými dôkazmi resp. odkazmi na ne) tak, aby dotknutý orgán mal čas a priestor na zaujatie kvalifikovaného stanoviska a prípadne nepokračoval v zásahu, resp. odstránil škodlivé následky svojho konania.

Podľa názoru súdu navrhovateľ pred podaním návrhu na ochranu pred zásahom na súd takto nepostupoval, nesplnil teda podmienku vyžadovanú zákonom ako predpoklad prípustnosti návrhu v zmysle § 250v ods. 3 OSP, preto aj s poukazom na citovanú judikatúru, keďže nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nej odchýlil, Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa ako neprípustný v súlade s ust. § 250v ods. 4 OSP in fine zamietol.

Podľa § 250v ods. 4 veta prvá a posledná OSP, súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Vzhľadom na neúspech navrhovateľa v konaní, a skutočnosť, že odporkyňa nemá zákonný nárok na náhradu trov konania ani v prípade úspechu, súd o náhrade trov súdneho konania v prejednávanej veci rozhodol v súlade s ust. § 250v ods. 5 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP a § 146 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 250v ods. 7 OSP)